Seminarie Duurzame Gebouwen

Circulair beheer van de werf:

Naar een optimalisatie van de stromen

2 december 2022

Interreg North-West Europe Digital Deconstruction

C·TECH SUSTAINABLE BUILDING INNOVATION

Protocol voor deconstructie en tools voor toepassing

bruxelles environnement leefmilieu brussel .brussels

Éléonore de Roissart

Buildwise IS HET NIEUWE WTCB EST LE NOUVEAU CSTC

PRESENTATIE VAN DE SPREKER

Protocol voor afbraakwerken en toepasbare instrumenten

Eléonore DE ROISSART (Buildwise – het niewe WTCB)

Eléonore DE ROISSART is bio-ingenieur van opleiding en gespecialiseerd in afvalbeheer. Ze werkt bij het labo Duurzame en Circulaire Oplossingen van het Wetenschappelijk en Technisch Centrum voor het Bouwbedrijf (WTCB), dat onderzoek verricht en innoveert op het vlak van circulariteit voor de bouwsector. Haar onderzoeksassen zijn voornamelijk: deconstructie en afvalbeheer, digitale instrumenten voor deconstructie en hergebruik, recyclage van inert en niet-inert afval.

Als onderzoekster bij het WTCB wordt ze vaak geconfronteerd met vragen rond circulair beheer van bouw- en afbraakwerven. Ze heeft meer bepaald de studie "Protocole d'identification et de gestion des déchets en vue de la valorisation" (Protocol van identificatie en beheer van afvalstoffen met het oog op valorisatie) uitgevoerd (gesubsidieerd door het Brussels Hoofdstedelijk Gewest) en is op de hoogte van de huidige wetgevingen en tendensen in termen van End-of-Waste van inert afval in de drie gewesten. Ze neemt ook deel aan Digital Deconstruction (Interreg), een innovatief project van onderzoek en ontwikkeling van digitale instrumenten met potentieel voor deconstructie en herwaardering van afvalstoffen/hulpbronnen.

Het doel van deze presentatie is een **overzicht** geven **van de bestaande instrumenten** om **een circulair sloop- of bouwproject te leiden en te realiseren**. Behandelde werktuigen:

- Het **Deconstructieprotocol** voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Dit protocol leidt de actoren van sloopwerken door 5 stappen, die als noodzakelijk worden beschouwd om een circulaire afbraak (of deconstructie) te realiseren. De inventaris is de eerste stap. Bij het Protocol zijn diverse typedocumenten gevoegd, in het bijzonder een inventarisformulier.

- De deconstructieprocedure **Tracimat**. Deze procedure, die verplicht is bij grote sloopwerven in Vlaanderen (en facultatief is in de andere gevallen), impliceert de voorbereiding en de controle van de sloopwerken, meer bepaald door een inventaris op te stellen. Deze procedure laat in het bijzonder toe om inerte producten met een laag milieurisicoprofiel *(LMRP)* te verkrijgen, die een grotere waarde hebben dan niet-gecertificeerd inert afval.

- De **digitale instrumenten** die tijdens de deconstructie kunnen worden gebruikt om informatie te vergaren en te beheren. Er zullen bijvoorbeeld 3D-scans & foto's worden voorgesteld.

- Het **GRO**-instrument, dat in Vlaanderen wordt gebruikt. Een flexibel instrument dat in diverse gevallen kan worden toegepast en toelaat om doelen te definiëren en/of de "duurzaamheid" van een bouw-/renovatieproject te evalueren.

DOELSTELLINGEN VAN DE PRESENTATIE

- U handvatten aanreiken om de deconstructie van een gebouw van A tot Z te beheren

- Andere tools ontdekken die toepasselijk zijn in België

PLAN VAN DE PRESENTATIE

I. Waarom deconstructie ?

II. Deconstructie, hoe ?

III. Het protocol voor afbraakwerken – een Brussels instrument

IV. Andere (de)constructie-instrumenten

- Tracimat
- GRO
- Digitale instrumenten

I. WAAROM DECONSTRUCTIE ?

Doelstellingen

Goed georganiseerde sloop en een goed beheer van het afval op de bouwplaats

Met gedeelde verantwoordelijkheden en een goede samenwerking

Hergebruiken

Hoogwaardig recycleren

Bronnen: WTCB, Shutterstock

I. WAAROM DECONSTRUCTIE ?

Doelstellingen: recyclage van inerte producten van hoge kwaliteit

ZIN

Première coulée de béton circulaire dans le Benelux

11 juin 2021

Bronnen: Befimmo, www.zin.brussels

L'ancien béton du WTC réinjecté dans le projet ZIN de Befimmo*

30.000 ton puin werd verzameld, gesorteerd, vermalen en omgevormd tot 3.500 ton A+ aggregaten. Deze kwalitatieve aggregaten werden op hun beurt in nieuw beton geïntegreerd, en zo kon 30.000 ton nieuw beton met C2C-certificaat geproduceerd worden.

I. WAAROM DECONSTRUCTIE ?

Doelstellingen : recyclage van inerte producten van hoge kwaliteit

- Verplichting
  - Gescheiden verwerking, verwerking van gevaarlijk afval
- Om gerecycleerd granulaat te gebruiken:
  - "End of Waste" criteria
    - In overeenstemming met de technische eisen
    - Milieuvriendelijk
    - Functie van het toepassingsgebied
  - Marktvraag

I. WAAROM DECONSTRUCTIE ?

Doelstellingen : recyclage van inerte producten van hoge kwaliteit

– Breekinstallatie

- Aanvaarding: visuele controle op de weegbrug, bij het breken…
- Sorteren tijdens het proces: magneten, scheiding op basis van lucht, manueel sorteren…
- **/!** Niet alles is zichtbaar met het blote oog

– DUS:
- Moet men de elementen op voorhand identificeren en verwijderen (of aanvaarden...)
- **Identificatie = Inventaris vóór de sloop**

II. DECONSTRUCTIE, HOE?

Grote stappen van "circulaire" sloop

1. Sloopinventaris
2. Aanbesteding
3. Afvalbeheerplan
4. Uitvoering en opvolging van de sloop
5. Rapportage

III. PROTOCOL VOOR AFBRAAKWERKEN

Het **protocol voor afbraakwerken** is een **gids** voor de voorbereiding en de realisatie van een sloop-**inventaris** en de uitvoering van de afbraak**werken** (FR-NL)

= Brussels instrument om valoriseerbare stromen te verkrijgen
volgt de 5 grote stappen van een "circulaire" afbraak
bevat nuttige documentatie (inventaristabel, checklist, enz.)

Protocol voor afbraakwerken

voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Voorbereiding en realisatie van een Sloopinventaris en de uitvoering van afbraakwerken, met het oog op het bekomen van kwalitatieve te recycleren (inerte) afvalstromen

Definitieve versie: juli 2022

cstc wtcb .be

bruxelles environnement leefmilieu brussel .brussels

Uitgevoerd door het WTCB-CSTC en gefinancierd door het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

III. PROTOCOL VOOR AFBRAAKWERKEN

Bron: WTCB

Wat te doen alvorens zo'n gebouw af te breken om de materialen terug te winnen?

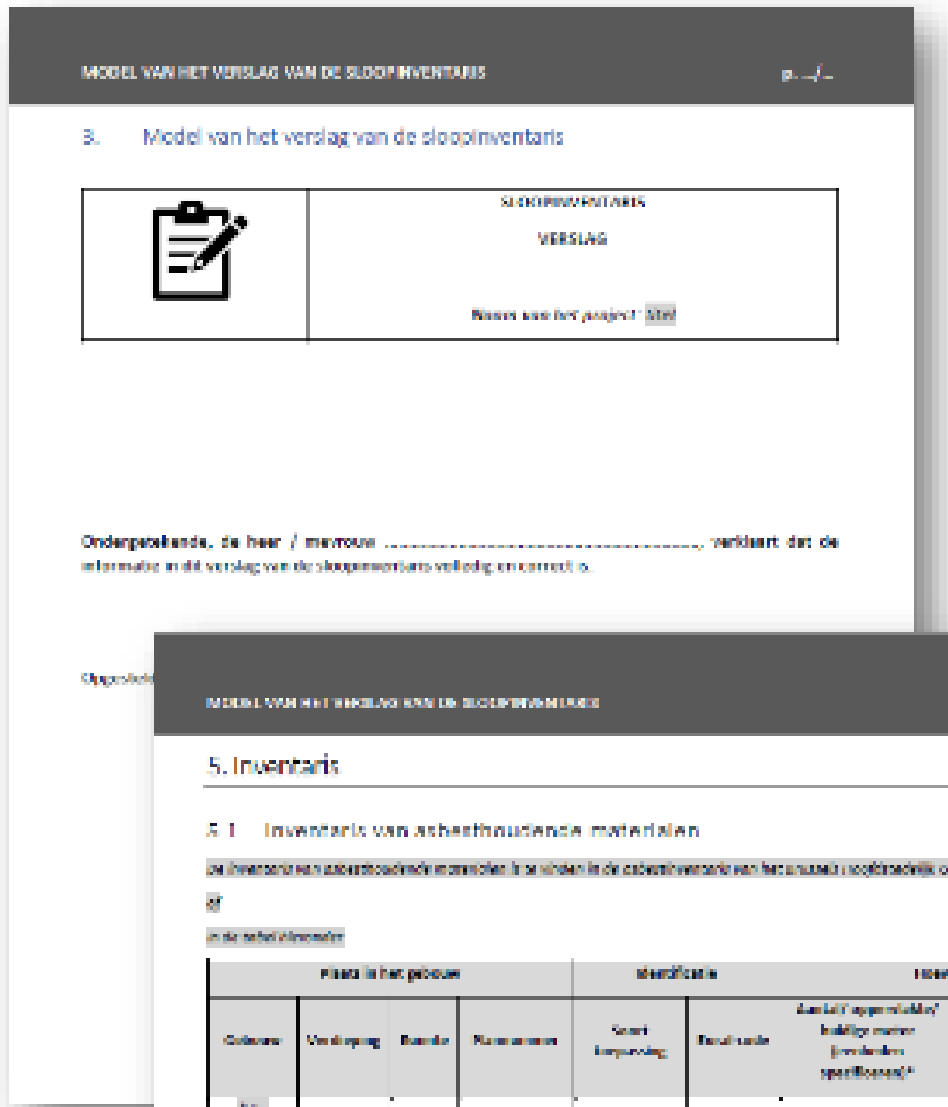
III. PROTOCOL VOOR AFBRAAKWERKEN

1 Sloopinventaris

Wat? **Raming** van de types en hoeveelheden afvalstoffen vóór de afbraak + **Aanbevelingen voor** geschikte **valorisatie**

- Inventaris
  - Gevaarlijk afval (waarvan asbest)
    /!\ BXL : De persoon of onderneming belast met de opstelling van de asbestinventaris moet onafhankelijk zijn van de onderneming belast met de asbestverwijderings- of inkapselingswerken.
  - Niet-gevaarlijk afval
  - Hergebruik

INSTRUMENT: Inventarisformulier

MODEL VAN HET VERSLAG VAN DE SLOOPINVENTARIS

3. Model van het verslag van de sloopinventaris

SLOOPINVENTARIS

VERSLAG

Ondergetekende, de heer / mevrouw ....., verklaart dat de informatie in dit verslag van de sloopinventaris volledig en correct is.

MODEL VAN HET VERSLAG VAN DE SLOOPINVENTARIS

5. Inventaris

5.1 Inventaris van asbesthoudende materialen

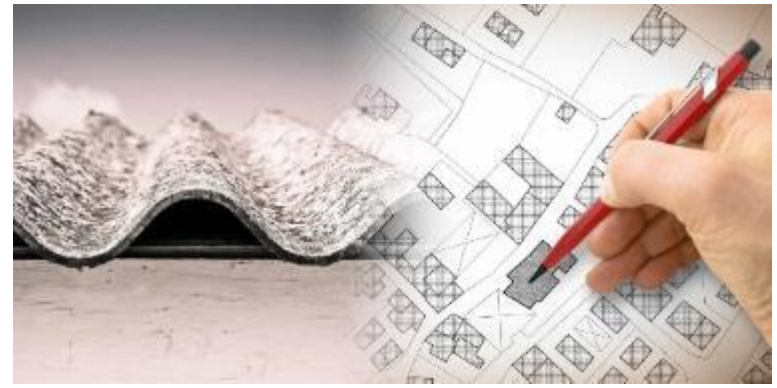
Plaats in het gebouw				Identificatie		Hoeveelheid			Nummer van de bemonsterde fiche	Toestand
Gebouw	Verdieping	Ruimte	Plaatselijk	Soort toepassing	Resultaat	Aantal/Oppervlakte/ hoeveelheid materiaal (verduidelijk specificeer)*	Volume (m³)*	Massa (ton)		
Bv. gebouw 1	0	A2		asbesthoudend	17.08.017	10	0,020	0,050	01.10	Niet licht, niet broskapel
Bv. gebouw 1	1	10		asbesthoudend	17.08.017		0,004	0,01	01.11	Niet licht, niet broskapel

12

III. PROTOCOL VOOR AFBRAAKWERKEN

1 Sloopinventaris

Hoe?

Historisch onderzoek

↓

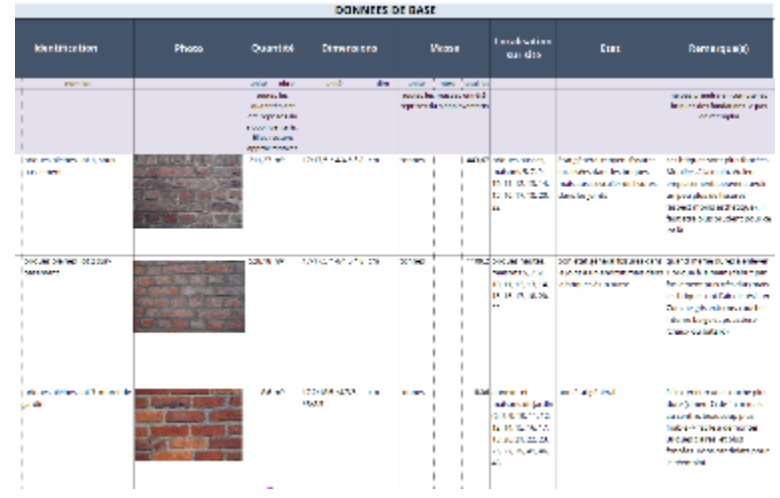
Gebouwbezoek

↓

Bemonstering & analyse

↓

Resultaat & beoordeling

Wie ? Bevoegde **deskundige** aangeduid door de eigenaar

DESKUNDIGENONDERZOEK NOODZAKELIJK!

Waaruit bestaan de sloopinventaris en de hergebruikinventaris? Voorbeelden: sonderingen, identificatie van asbest, werktuigen, lokalisatie van de elementen, inventaristabel, ontmantelingsproeven

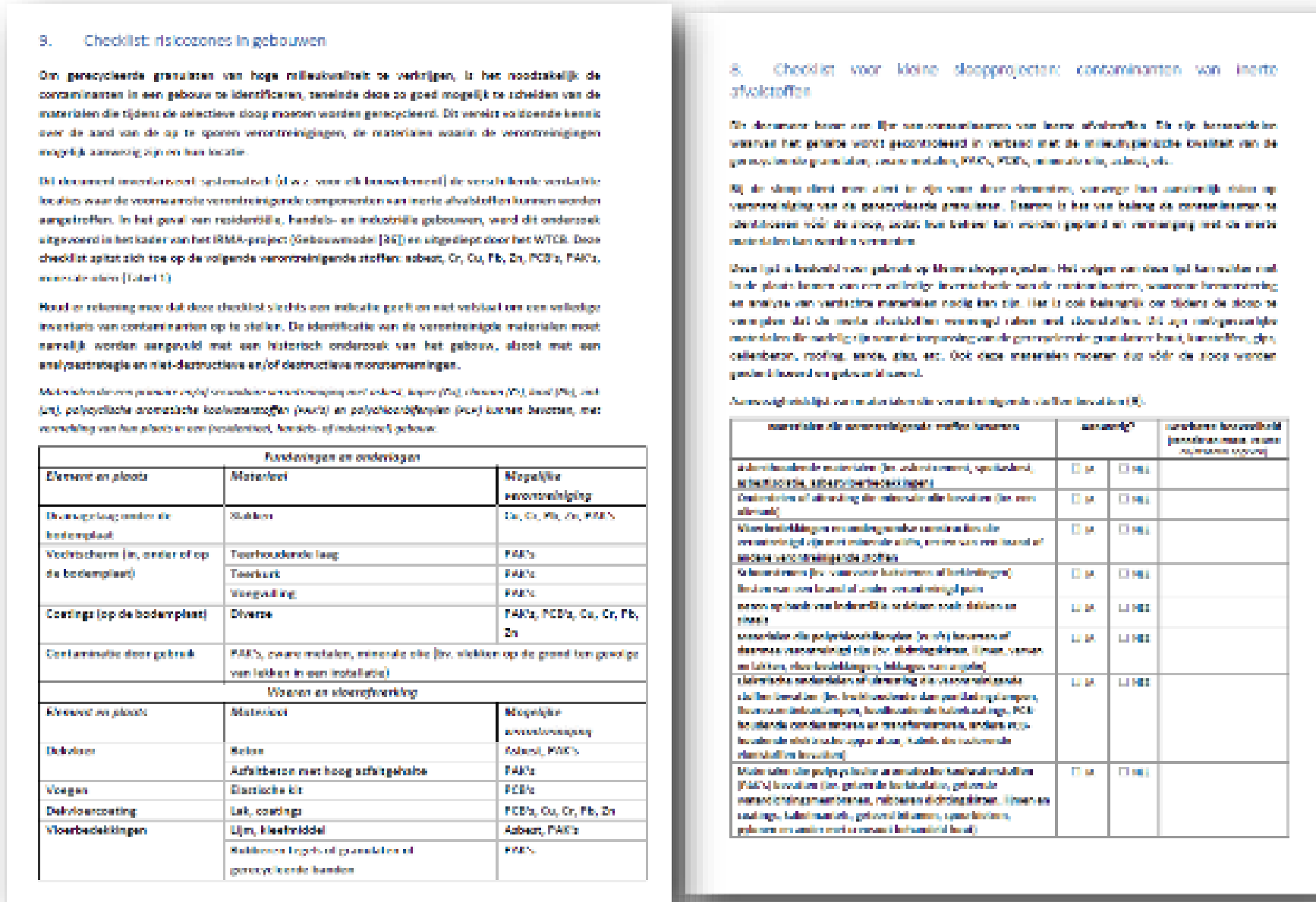
Bronnen: WTCB, FCRBE, Shutterstock, Abo

III. PROTOCOL VOOR AFBRAAKWERKEN

1 Sloopinventaris

- Waar bevinden zich de contaminanten?
  → **Checklist - risicozones**

- Werf van geringe omvang en onmogelijk om een volledige inventaris op te stellen?
  → ***Checklist voor contaminanten van inerte afvalstoffen***

9. Checklist: risicozones in gebouwen

Om gerecycleerde granulaten van hoge milieukwaliteit te verkrijgen, is het noodzakelijk de contaminanten in een gebouw te identificeren, teneinde deze zo goed mogelijk te scheiden van de materialen die tijdens de selectieve sloop moeten worden gerecycleerd. Dit vereist voldoende kennis over de aard van de op te sporen verontreinigingen, de materialen waarin de verontreinigingen mogelijk aanwezig zijn en hun locatie.

Dit document voorziet [illegible] de verschillende verdachte locaties waar de voornaamste verontreinigende componenten van inerte afvalstoffen kunnen worden aangetroffen. In het geval van residentiële, handels- en industriële gebouwen, werd dit onderzoek uitgevoerd in het kader van het IRMA-project (Gebouwenscan [26]) en uitgedragen door het WTCB. Deze checklist spitst zich toe op de volgende verontreinigende stoffen: asbest, Cr, Cu, Pb, Zn, PCB's, PAK's, minerale olien (Label 1).

Houd er rekening mee dat deze checklist slechts een indicatie geeft en niet volstaat om een volledige inventaris van contaminanten op te stellen. De identificatie van de verontreinigde materialen moet aanvullend worden aangevuld met een historisch onderzoek van het gebouw, alsook met een analysestrategie en niet-destructieve en/of destructieve monsternemingen.

Materialen die een potentiële verontreinigende bron vormen, bijvoorbeeld [illegible] (Pb), chromen (Cr), koper (Cu), zink (Zn), polycyclische aromatische koolwaterstoffen (PAK's) en polychloorbifenylen (PCB) kunnen bevatten, met vermelding van hun plaats in een (woon)eenheid, handels- of industrieel gebouw.

Funderingen en ondergrond		
Element en plaats	Materiaal	Mogelijke verontreiniging
Ophoging/aanvulling onder de bodemplaat	Stalen	Cu, Cr, Pb, Zn, PAK's
Vochtscherm (in, onder of op de bodemplaat)	Teerhoudende laag	PAK's
	Teerkurk	PAK's
	Voegvulling	PAK's
Coatings (op de bodemplaat)	Diverse	PAK's, PCB's, Cu, Cr, Pb, Zn
Contaminatie door gebruik	PAK's, zware metalen, minerale olie (bv. vloeistof op de grond ten gevolge van lekken in een installatie)	
Wanden en vloerafwerking		
Element en plaats	Materiaal	Mogelijke verontreiniging
Dakvlakken	Balken	Asbest, PAK's
	Asfaltbeton met hoog asfaltgehalte	PAK's
Voegen	Elastische kit	PCB's
Dakvloercoating	Lak, coatings	PCB's, Cu, Cr, Pb, Zn
Vloerbedekkingen	Lijm, kleefmiddel	Asbest, PAK's
	Rubberen tegels of granulaten of gerecycleerde banden	PAK's

8. Checklist voor kleine sloopprojecten: contaminanten van inerte afvalstoffen

Dit document bevat een lijst van contaminanten van inerte afvalstoffen. Elk stuk bevat de [illegible] waarin het gebruik wordt gecontroleerd in verband met de milieukwaliteit van de gerecycleerde granulaten, zoals metalen, PAK's, PCB's, minerale olie, asbest, etc.

Bij de sloop dient men alert te zijn voor deze elementen, vooraleer [illegible] op verontreiniging van de gerecycleerde granulaten. Daarom is het van belang de contaminanten te identificeren vóór de sloop, zodat hun [illegible] kan worden gepland en verontreinigd [illegible] materialen kan worden verwijderd.

Deze lijst is bedoeld voor gebruik op kleine sloopprojecten. Het volgen van deze lijst kan echter niet in de plaats komen van een volledige inventarisatie van de verontreiniging, waaronder [illegible] en analyses van verdachte materialen nodig kan zijn. Het is ook belangrijk om stukken te vermijden die de minste afvalstoffen vervangen zullen niet afvalstoffen. Zij zijn vaak [illegible] cellenbeton, roofing, asfalt, glas, etc. Ook deze materialen moeten dus vóór de sloop worden gescheiden van gebruikte materiaal.

Aanwezigheid/afwezigheid van materialen die verontreinigende stoffen bevatten (Y/N)

materialen die verontreinigende stoffen bevatten	aanwezig?		opmerkingen (bijvoorbeeld [illegible])
asbesthoudende materialen (bv. asbestcement, spuitasbest, [illegible])	☐ JA	☐ NEE	
[illegible] of afkomstig van materialen die [illegible] (bv. oude afvalstof)	☐ JA	☐ NEE	
[illegible] verontreinigd zijn met minerale olie, bv. [illegible]	☐ JA	☐ NEE	
Schadelijke stoffen (bv. [illegible] bevattende afvalstoffen)	☐ JA	☐ NEE	
[illegible] op basis van bitumineuze materialen zoals dakbanen en [illegible]	☐ JA	☐ NEE	
[illegible] die polycyclische koolwaterstoffen (bv. olie) bevatten of daarvan verontreinigd zijn (bv. dichtingsbanen, [illegible] en lakken, oliehoudende [illegible])	☐ JA	☐ NEE	
[illegible] verdachten of afkomstig van verontreinigde [illegible] (bv. [illegible] [illegible], [illegible] en [illegible] [illegible] [illegible] [illegible])	☐ JA	☐ NEE	
[illegible] [illegible] [illegible]

III. PROTOCOL VOOR AFBRAAKWERKEN

1 Sloopinventaris

Een inventaris voorafgaand aan sloop : verschillende functies

- **Gelijk speelveld**
  - Aanbestedingen
- **Monitoring**
  - Wat zit erin (potentieel hergebruik, MFA, …)
- **Informatie**
  - Sloper, hergebruiker, recycleur…
  - Asbest: bescherming werknemers
- **Traceerbaarheid**
  - Bv. Tracimat
- **Duurzaamheid** (BREEAM, …)
  - + Keuzes maken: on/off-site, recycleren vs. km's, …

III. PROTOCOL VOOR AFBRAAKWERKEN

2 Aanbesteding

Wat?

- Het bestek opstellen
- Een aannemer selecteren op basis van zijn concrete voorstellen

  → Laat toe om de deconstructie- en afvalvalorisatieoperaties te concretiseren

Hoe? De resultaten van de inventaris + ambities opnemen in de aanbesteding

Aandachtspunten:

- ❑ Zijn intenties definiëren in de vorm van circulaire selectiecriteria
- ❑ Verscheidene deconstructieposten definiëren
- ❑ Een afvalstoffenbeheerplan voorschrijven
- ❑ Acties pro circulaire valorisatie voorschrijven
- ❑ Er de inventaris en de valorisatievoorstellen bijvoegen
- ❑ …

III. PROTOCOL VOOR AFBRAAKWERKEN

3 Afvalbeheerplan

Wat? Organisatie en planning van alle activiteiten met betrekking tot:

- Sanering van het gebouw
- Selectieve afbraak é ontmanteling
- Afvalbeheer op de site en logistiek
- Valorisatie van de afvalstoffen
- Rapportage

Hoe?

- Beschikbare documentatie
- Zich baseren op de audit
- Aandachtspunten
  - Onderaannemers
  - Pedagogisch werk en sensibilisering van de arbeiders
  - De rapportage plannen
- Overlegvergadering met alle actoren → validatie van het plan

Door wie? Aannemer, vóór het begin van de werken

III. PROTOCOL VOOR AFBRAAKWERKEN

4 Uitvoering en opvolging van de sloop

Wat?

1. Sanering = verwijderen van **gevaarlijk afval & contaminanten van inert afval**
2. Selectieve deconstructie & ontmanteling = verwijdering van **niet-gevaarlijk & herbruikbaar afval**

→ Deze 2 fasen van elkaar scheiden in de tijd

Door wie?

Aannemer, eventueel gespecialiseerd

/! wetgeving: asbestverwijderingsfirma, hergebruik: gespecialiseerde aannemers

Bronnen: WTCB, renovatiegids

III. PROTOCOL VOOR AFBRAAKWERKEN

5 Rapportage

Wat?

Aan het einde van de werken de **types en hoeveelheden geproduceerd afval + hun valorisatie**

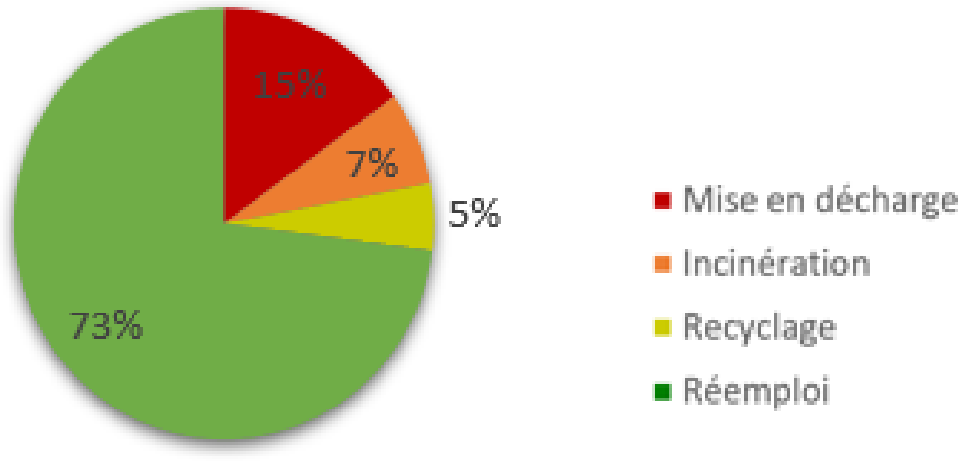
Bronnen: WTCB

Door wie? Aannemer

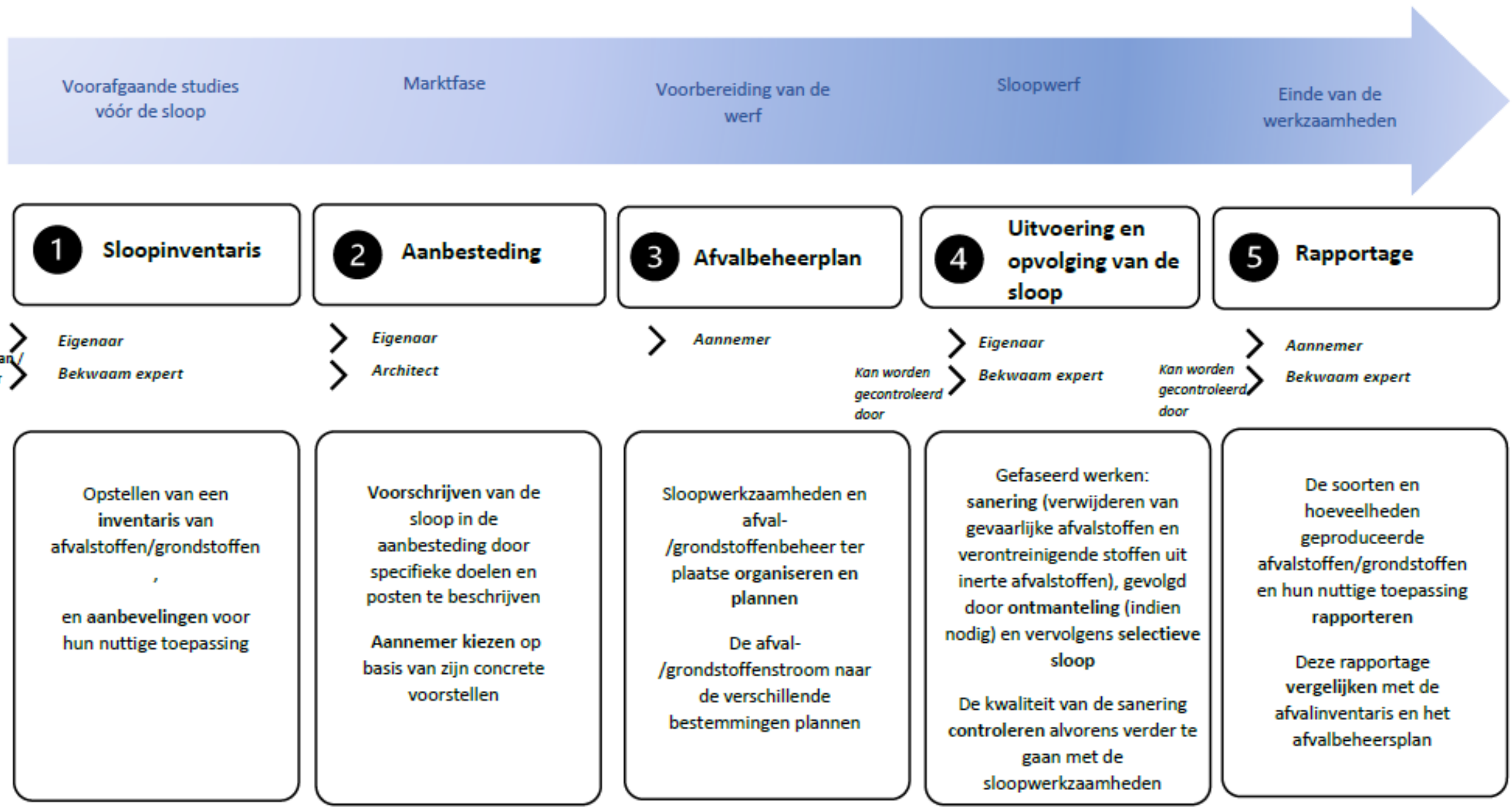
→Traceerbaarheid, transparantie

→Balans van de activiteiten

VOORBEELD: Balans van de valorisatie van de afvalstoffen (massa):

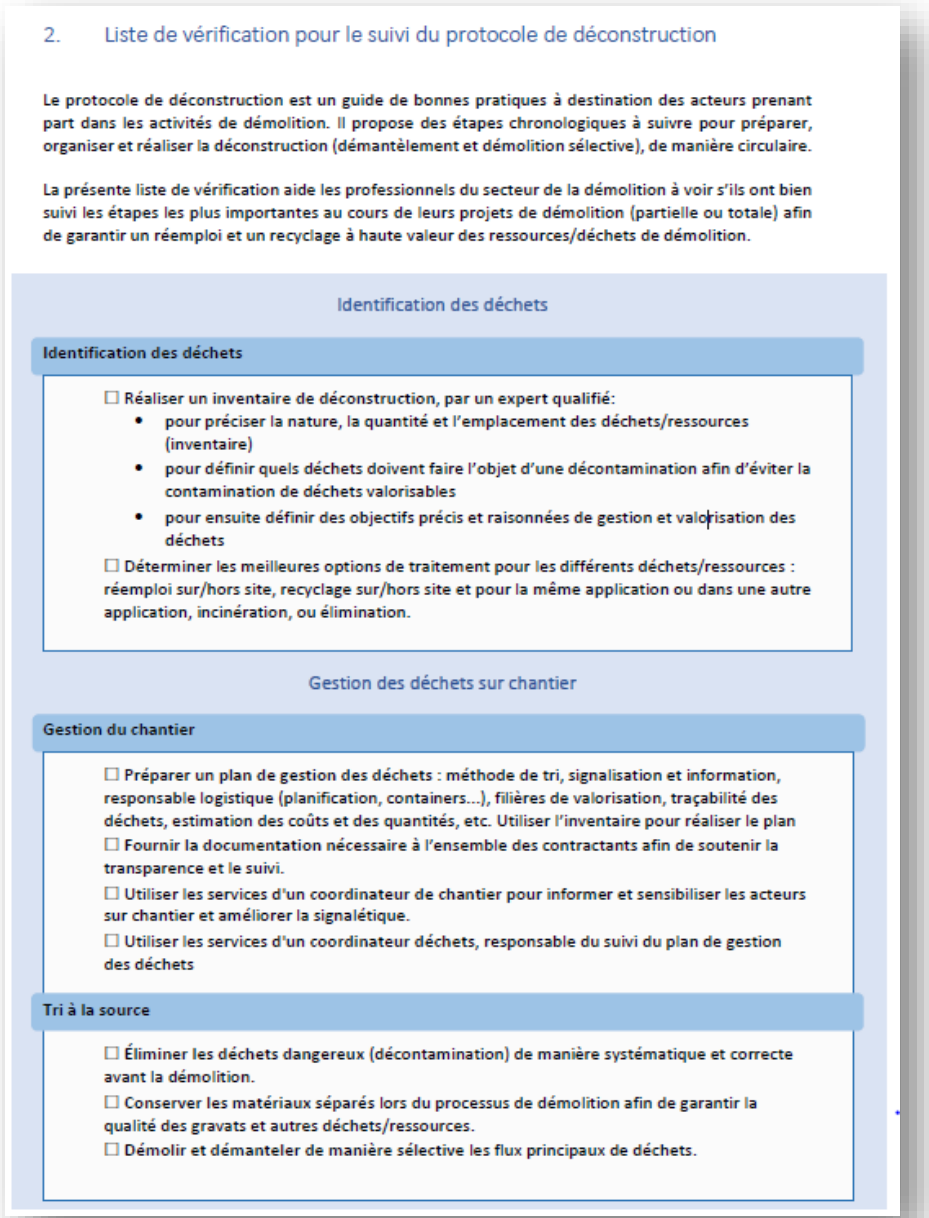

III. PROTOCOL VOOR AFBRAAKWERKEN

III. PROTOCOL VOOR AFBRAAKWERKEN

Bijkomende instrumenten

2. Liste de vérification pour le suivi du protocole de déconstruction

Le protocole de déconstruction est un guide de bonnes pratiques à destination des acteurs prenant part dans les activités de démolition. Il propose des étapes chronologiques à suivre pour préparer, organiser et réaliser la déconstruction (démantèlement et démolition sélective), de manière circulaire.

La présente liste de vérification aide les professionnels du secteur de la démolition à voir s'ils ont bien suivi les étapes les plus importantes au cours de leurs projets de démolition (partielle ou totale) afin de garantir un réemploi et un recyclage à haute valeur des ressources/déchets de démolition.

Identification des déchets

Identification des déchets

☐ Réaliser un inventaire de déconstruction, par un expert qualifié:
- pour préciser la nature, la quantité et l'emplacement des déchets/ressources (inventaire)
- pour définir quels déchets doivent faire l'objet d'une décontamination afin d'éviter la contamination de déchets valorisables
- pour ensuite définir des objectifs précis et raisonnées de gestion et valorisation des déchets

☐ Déterminer les meilleures options de traitement pour les différents déchets/ressources : réemploi sur/hors site, recyclage sur/hors site et pour la même application ou dans une autre application, incinération, ou élimination.

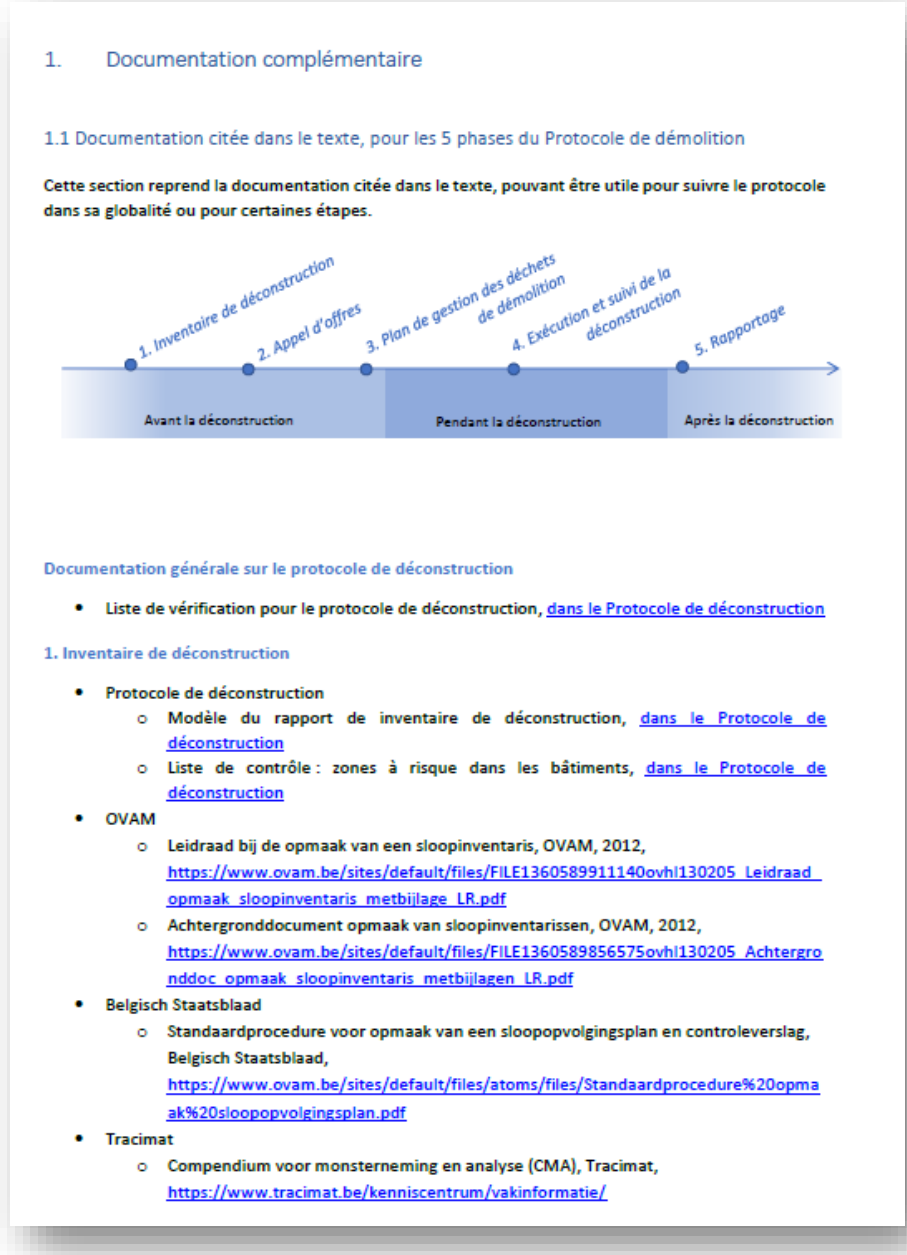
Gestion des déchets sur chantier

Gestion du chantier

☐ Préparer un plan de gestion des déchets : méthode de tri, signalisation et information, responsable logistique (planification, containers...), filières de valorisation, traçabilité des déchets, estimation des coûts et des quantités, etc. Utiliser l'inventaire pour réaliser le plan
☐ Fournir la documentation nécessaire à l'ensemble des contractants afin de soutenir la transparence et le suivi.
☐ Utiliser les services d'un coordinateur de chantier pour informer et sensibiliser les acteurs sur chantier et améliorer la signalétique.
☐ Utiliser les services d'un coordinateur déchets, responsable du suivi du plan de gestion des déchets

Tri à la source

☐ Éliminer les déchets dangereux (décontamination) de manière systématique et correcte avant la démolition.
☐ Conserver les matériaux séparés lors du processus de démolition afin de garantir la qualité des gravats et autres déchets/ressources.
☐ Démolir et démanteler de manière sélective les flux principaux de déchets.

1. Documentation complémentaire

1.1 Documentation citée dans le texte, pour les 5 phases du Protocole de démolition

Cette section reprend la documentation citée dans le texte, pouvant être utile pour suivre le protocole dans sa globalité ou pour certaines étapes.

Documentation générale sur le protocole de déconstruction

- Liste de vérification pour le protocole de déconstruction, dans le Protocole de déconstruction

1. Inventaire de déconstruction

- Protocole de déconstruction
  - Modèle du rapport de inventaire de déconstruction, dans le Protocole de déconstruction
  - Liste de contrôle : zones à risque dans les bâtiments, dans le Protocole de déconstruction
- OVAM
  - Leidraad bij de opmaak van een sloopinventaris, OVAM, 2012, https://www.ovam.be/sites/default/files/FILE1360589911140ovhl130205_Leidraad_opmaak_sloopinventaris_metbijlage_LR.pdf
  - Achtergronddocument opmaak van sloopinventarissen, OVAM, 2012, https://www.ovam.be/sites/default/files/FILE1360589856575ovhl130205_Achtergronddoc_opmaak_sloopinventaris_metbijlagen_LR.pdf
- Belgisch Staatsblaad
  - Standaardprocedure voor opmaak van een sloopopvolgingsplan en controleverslag, Belgisch Staatsblaad, https://www.ovam.be/sites/default/files/atoms/files/Standaardprocedure%20opmaak%20sloopopvolgingsplan.pdf
- Tracimat
  - Compendium voor monsterneming en analyse (CMA), Tracimat, https://www.tracimat.be/kenniscentrum/vakinformatie/

- Samenvatting van het protocol?
  → ***Checklist voor de opvolging van het protocol***

- Meer info nodig?
  → ***Aanvullende documentatie***

IV. OVERIGE INSTRUMENTEN VOOR (DE)CONSTRUCTIE

Tracimat

Dienst/organisatie voor de afvalinventaris & sloopopvolgingsplan

– Tracimat =
  - Gebruikt een traceerbaarheidssysteem om de bestemming te controleren van het afval dat vrijkomt bij sloopwerken
  - Modellen van inventaris, digitaal platform: https://www.tracimat.be/

Sloopopvolgingsplan
- Externe controle: Conformverklaring (Tracimat).
- Bestaan van een vereenvoudigd SOP voor kleine gebouwen, vrijwillig

Selectieve sloop
- Sanering van het gebouw: Externe controle (Tracimat).
- + bevestiging aanvaarding van het inert afval door het recyclagebedrijf

Attest van selectieve sloop
- Verwerking van het inert afval als LMRP

LMRP: $$$ gekende herkomst

HMRP: $ onbekende herkomst

IV. OVERIGE INSTRUMENTEN VOOR (DE)CONSTRUCTIE

Tracimat

Dienst/organisatie voor de afvalinventaris & sloopopvolgingsplan

23 augustus 2021
VLAREMA gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad - Opvolging van de sloopwerken verplicht vanaf de zomer 2022

- [juli 2022] **Verplicht** voor industriële gebouwen (>1.000 m³), woongebouwen (>5.000 m³) en infrastructuurwerken (>250 m³)

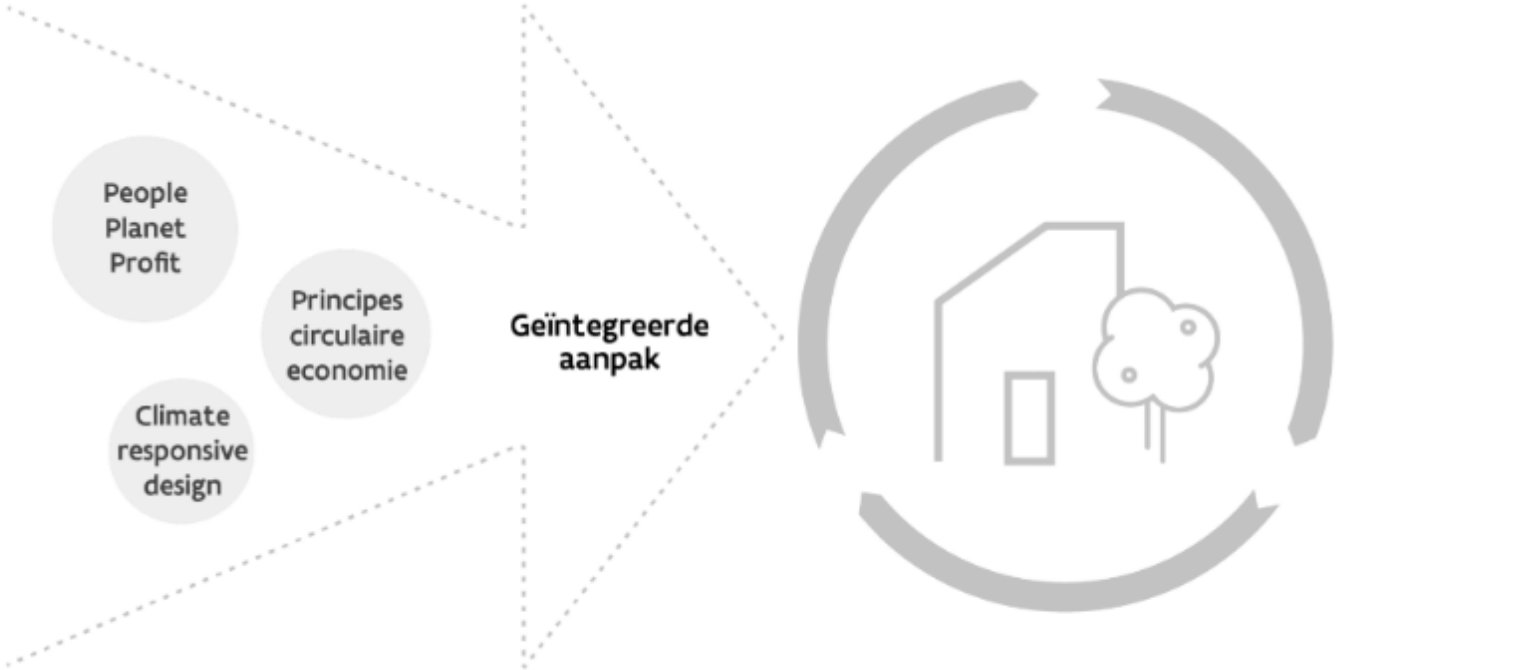
- Mag ook in Brussel of Wallonië gebruikt worden!

- Wie doet de aanvraag & betaalt?
  ➔ De aanvrager van de milieuvergunning

IV. OVERIGE INSTRUMENTEN VOOR (DE)CONSTRUCTIE

Een instrument om het circulair ontwerp te leiden

- = "Instrument dat toelaat om de duurzaamheid van bouwprojecten te meten en te verhogen"
- Instrument te gebruiken als een **handleiding om de ambitie van een duurzaam project vast te stellen**
- Te gebruiken tijdens het ontwerp + verscheidene fasen van een bouwproject

Bronnen: GRO

©Het Facilitair Bedrijf

IV. OVERIGE INSTRUMENTEN VOOR (DE)CONSTRUCTIE

GRO

Voorbeeld

People
Planet
Profit

Principes circulaire economie

Climate responsive design

MAT1 - Behoud van grondstoffen - Kantoor 2023

Het criterium
MAT1
Behoud van grondstoffen:
Grondstoffen in de kringloop houden door herstelling, hergebruik en door materialen te recycleren.

Bijlage
MAT1-inventaris

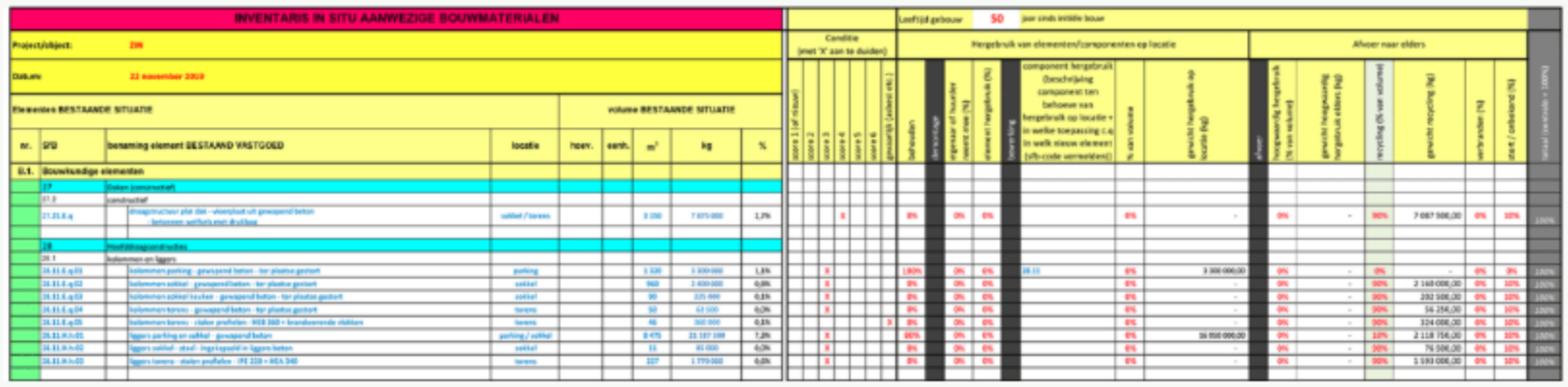
Eisen :
Deeleis 1. Hergebruik van in situ aanwezige bouwelementen en -materialen
Deeleis 2. Gesloten grondbalans

Bonuspunten te verkrijgen:
Ja

Bronnen: GRO

Extrait de l'inventaire du projet exemplaire (format différent de celui de la version actuelle de GRO)

Bronnen: GRO

IV. OVERIGE INSTRUMENTEN VOOR (DE)CONSTRUCTIE

Een instrument om het circulair ontwerp te leiden

- Bruikbaarheid
  - facultatief (bv. inspiratie, leidraad)
  - verplicht (verplichte eis of gunningscriterium)

- Alle formaten en types van projecten: flexibel, "light" versies, een beperkt aantal criteria toepassen)
- + Handleiding voor overheidsopdrachten
- Te gebruiken door opdrachtgevers of ontwerpers
- Laat toe om de duurzaamheid te beoordelen
  duurzaamheid kan gemakkelijk een gunningscriterium van een opdracht worden.

Overzicht - alle fases

		Criterium	Verplicht minimaal prestatieniveau		Offerte
PEOPLE					
BIN 1	☑	Akoestiek			
BIN 2	☑	Thermisch comfort	beter		
BIN 3	☑	Binnenluchtkwaliteit			
BIN 4	☑	Visueel comfort			
SOC 1	☑	Erfgoedwaarde			
SOC 2	☑	Sociaal veilig ontwerpen			
SOC 3	☑	Integrale toegankelijkheid			
GEB 1	☑	Invloed van de gebruiker			
PLANET					
ENE 1	☑	Energieprestatie			
ENE 2	☑	Hernieuwbare energieën			
ENE 3	☑	Energiezuinige installaties en toestellen			
MAT 1	☑	Behoud van grondstoffen			
MAT 2	☑	Materiaalkeuze	uitstekend		
MAT 3	☑	Materialenpaspoort	erplicht 5 bonuspunten		
WAT 1	☑	Waterverbruik beperken			
WAT 2	☑	Waterhergebruik			
WAT 3	☑	Afvoer van water			
OMG 1	☐	Biodiversiteit			
OMG 2	☑	Impact op de omgeving			
OMG 3	☑	Duurzaam werfbeheer			
PROFIT					
LCC 1	☑	Onderhoudsvriendelijk ontwerpen			
LCC 2	☑	Schoonmaakbewust ontwerpen			
LCC 3	☑	Energieverbruik			
TOE 1	☑	Circulair en toekomstgericht ontwerpen			
TOE 2	☐	Gebruik door derden			
BEH 1	☑	Energiemonitoring			
Globaal prestatieniveau			**beter**		
De evaluatie is gebaseerd op GRO versie 2020.					
			Bonuspunten		0
			Zonder bonuspunten		
			Met Bonuspunten		

Bronnen: GRO

IV. OVERIGE INSTRUMENTEN VOOR (DE)CONSTRUCTIE

Digitale instrumenten

- Informatie verzamelen
  - Detectie van Asbest, XFR-scanner

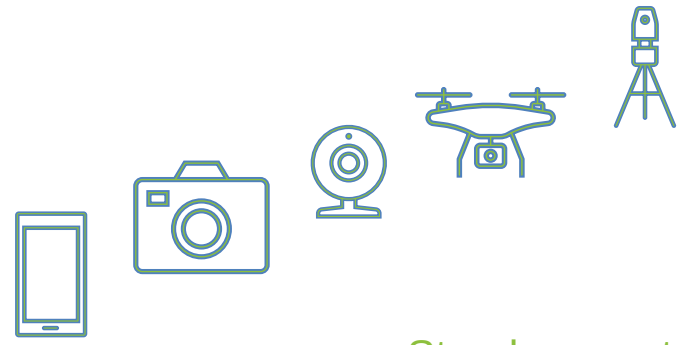

Bronnen: WTCB

IV. OVERIGE INSTRUMENTEN VOOR (DE)CONSTRUCTIE

Digitale instrumenten

- Informatie verzamelen
  - Detectie van Asbest, XFR-scanner
  - Fototoestel & Scanners

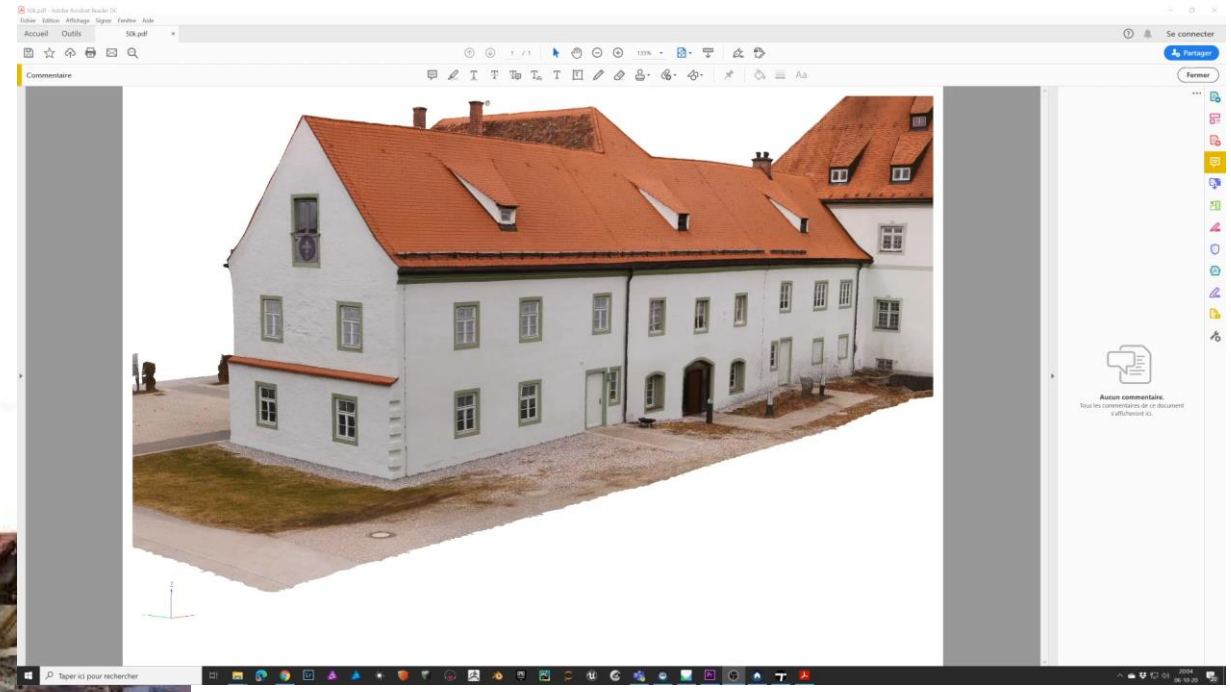

Steeds meer toegankelijke elektronische oplossingen

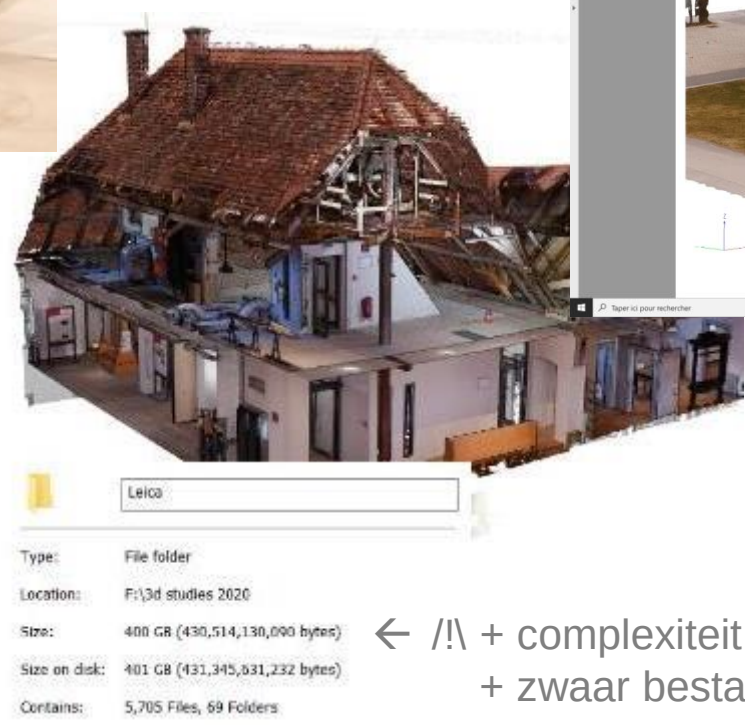

Bron: Holobuilder

De behoefte definiëren om de methode en het toestel te kiezen

Bron: WTCB

Bron: WTCB

← /!\ + complexiteit en detail,
+ zwaar bestand

IV. OVERIGE INSTRUMENTEN VOOR (DE)CONSTRUCTIE

Digitale instrumenten

- Informatie verzamelen
  - Detectie van Asbest, XFR-scanner
  - Fototoestel & Scanners
  - Detectie & telling van voorwerpen dankzij artificiële intelligentie

Herkenning van bakstenen aan de hand van een foto

Bron: WTCB

Herkenning van een venster en lampen aan de hand van een 360° foto - detectiefout

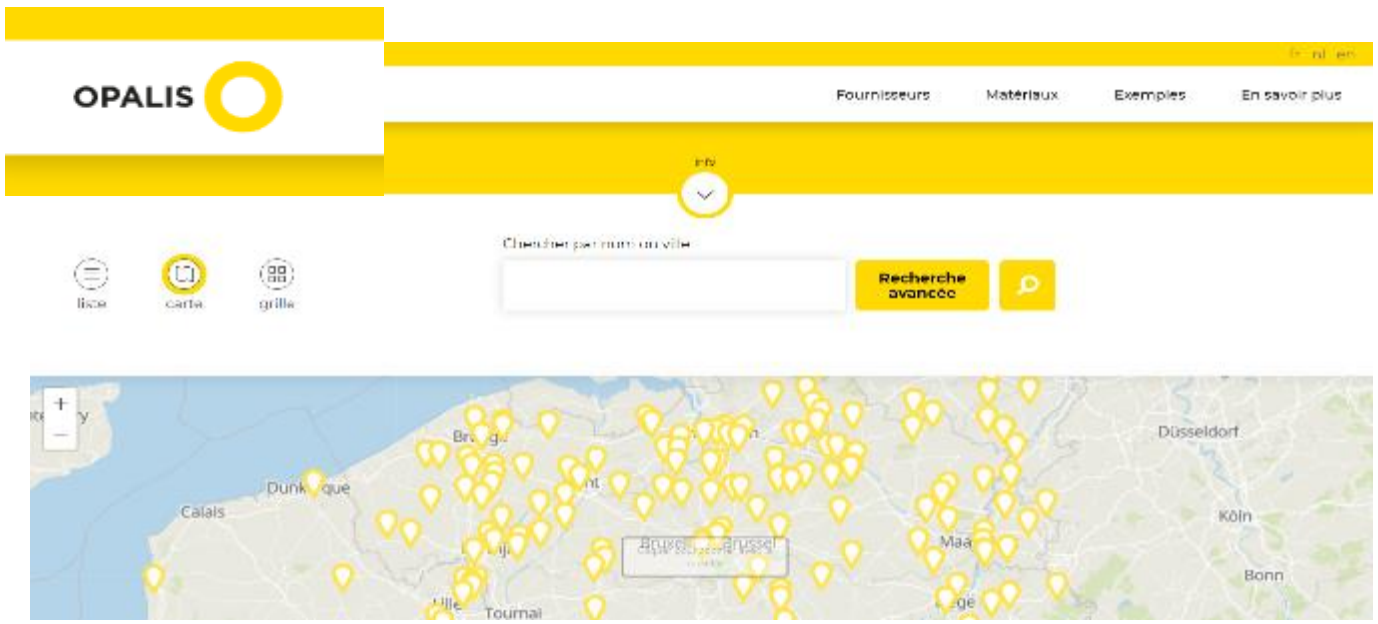

Bron: WTCB

IV. OVERIGE INSTRUMENTEN VOOR (DE)CONSTRUCTIE

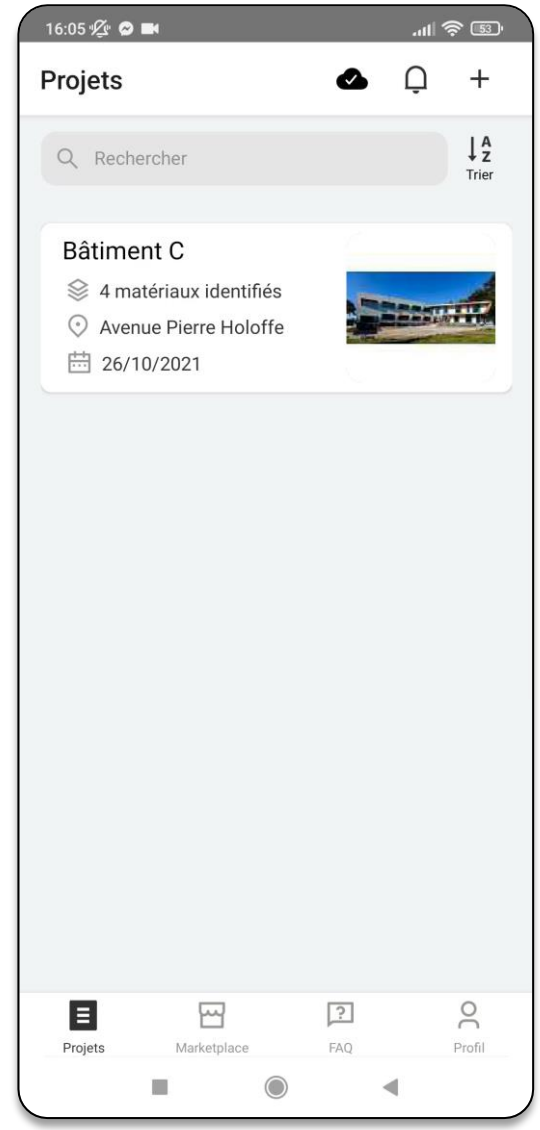

Digitale instrumenten

- Informatie verzamelen
- Informatie beheren & delen
  - Inventarisatie-applicatie
  - Verkoopplatform
  - … maar ook : Materiaalpaspoort, BIM, Kennisplatform

Bron: Opalis

TE ONTHOUDEN VAN DE PRESENTATIE

➢ Circulaire sloop:

- **Kennis** van het gebouw & materialen, definitie van de **doelstellingen, voorbereiding** van de sloop, **selectief** slopen**, opvolgen** wat er gedaan werd

  → 5 stappen van het **Protocol voor afbraakwerken**

- **+ "attest"** van selectieve sloop, LMRP puin* → **Tracimat**
- **Verwerving en beheer van informatie** → via de **digitale instrumenten**

➢ Circulaire bouw/renovatie:

- Definiëren van **doelstellingen en evalueren van de projecten** volgens bepaalde circulariteitscriteria → **GRO**

* : Laag Milieu Risico Profiel

TOOLS, WEBSITES, BRONNEN

- **Protocol voor afbraakwerken :**
  - Leefmilieu Brussel, (binnenkort : www.guidebatimentdurable.brussels
- **Andere tools :**
  - Tracimat : https://www.tracimat.be/
  - GRO : https://www.gro-tool.be/
- **Digitale instrumenten voor deconstructie:**
  - Project Digital Deconstruction
    - DDC State of the art on digital tools for urban mining : https://www.nweurope.eu/projects/project-search/digital-deconstruction/#tab-5
    - Informatiesessies, webinars, enz.: Schrijf u in door een mail te sturen naar eleonore.de.roissart@bbri.be
  - WTCB-onderzoek
    - Case study over de herkenning van elementen dankzij AI: https://digitalconstruction.be/ →
    - https://www.linkedin.com/company/wtcb-cstc-bbri/

CONTACT

Eléonore DE ROISSART

Onderzoekster – Labo Duurzame en Circulaire Oplossingen

Buildwise

E-mail: eleonore.de.roissart@buildwise.be

Buildwise IS HET NIEUWE WTCB
EST LE NOUVEAU CSTC